

Paneloplæg på møde om
*Fertility awareness – anbefalinger til et
nyt forebyggelsesområde!?*
Temamøde i Fagligt netværk for seksuel sundhed

Sex & Samfund

8. oktober 2014

Professor, mag. scient. soc.

Lisbeth B. Knudsen

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde

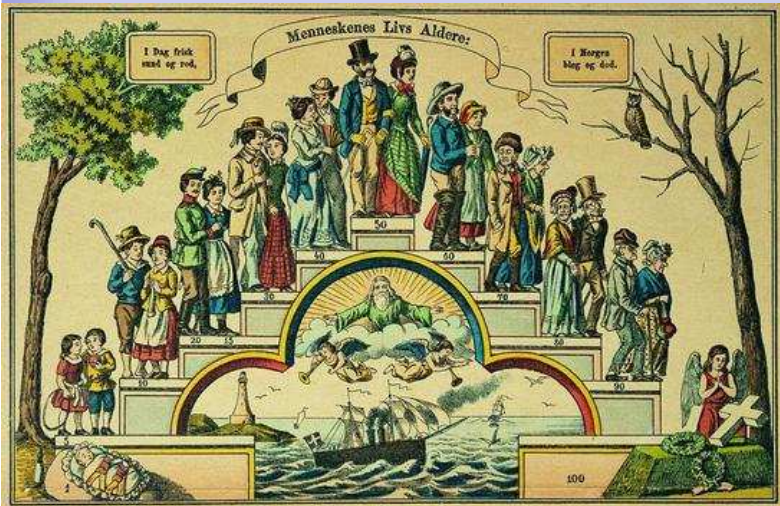
Aalborg Universitet, Kroghstræde 5, 9220 Aalborg Ø

Tlf: +45 9940 7296, e-mail: lbk@socsci.aau.dk

To positioner

- Jeg har valgt at koncentrere mig om to væsentlige pointer.
- Den første:
 - Familieforløbet og dermed ønsker om og praktiske muligheder for at etablere familie med børn er varierende over perioder i dagens samfund.

1. Familieforhold

LIVSALDRE - Fra: denstoredanske.dk

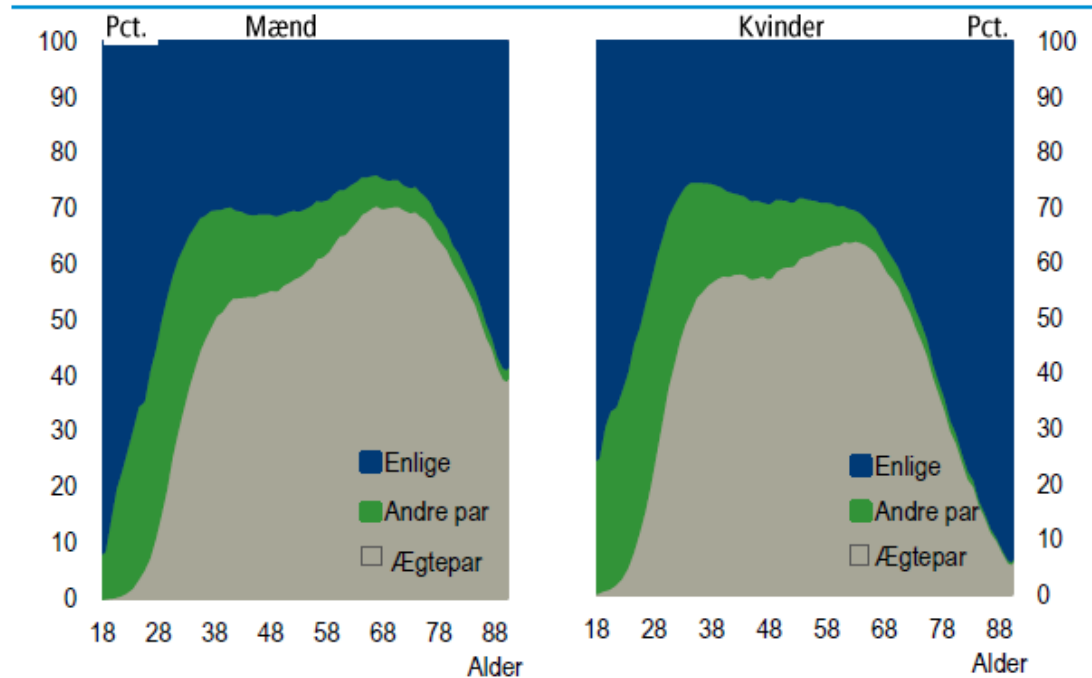
Figuren viser, hvordan den %-vise andel af enlige mænd hhv. kvinder varierer over livet.

Kilde: *Befolkningens udvikling 2012*
Danmarks Statistik 2013

Det er ikke længere det almindeligste at leve i ét enkelt langvarigt parforhold fra ungdommens forlovelse til alderdom og død.

Voksne personer - fordelt efter køn, alder og familietype. 1. januar 2013

Adults, by age and type of family. 1 January 2013

Vi er nødt til at acceptere eksistensen af det serielle monogami og den 'tilvalgte familie'.

Med begrebet 'tilvalgt familie' mener jeg, at der træffes beslutning om, hvornår det er den rette partner, og dermed hvornår en familie med barn etableres.

Tegning: kamilla wichmann
Berlingske Tidende, 30.7.2008

To positioner

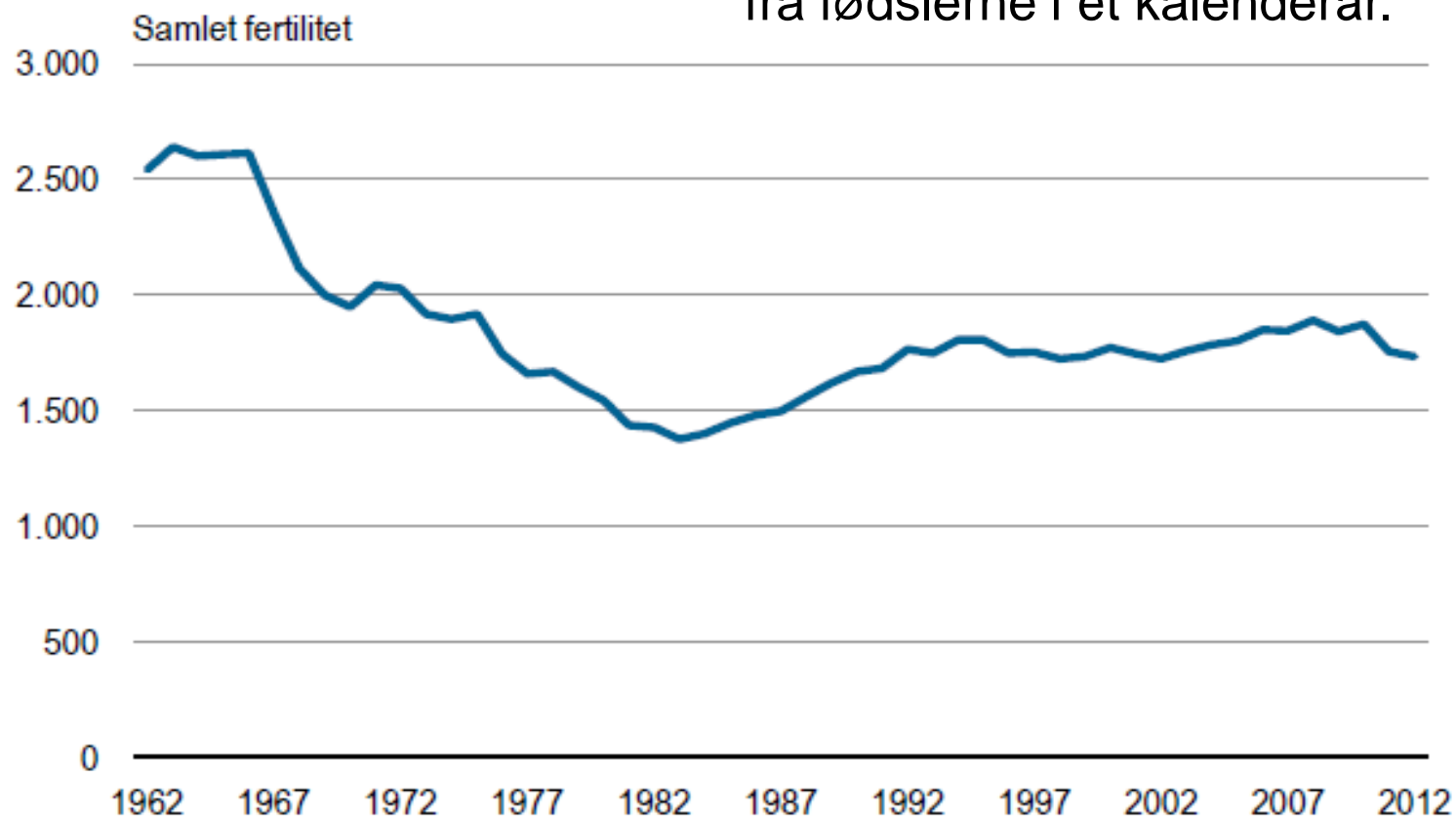
- Den første:
 - Familieforbøb og dermed ønsker om og praktiske muligheder for at etablere familie med om børn er varierende over perioder i dagens samfund.
- Den anden:
 - *Samlet fertilitet* viser en speciel og begrænset viden om fertiliteten.

Samlet fertilitet i Danmark

Samlet fertilitet. 1962-2012

Total fertility. 1962-2012

Der kan være voldsomme udsving år for år, da den samlede fertilitet beregnes ud fra fødslerne i ét kalenderår.

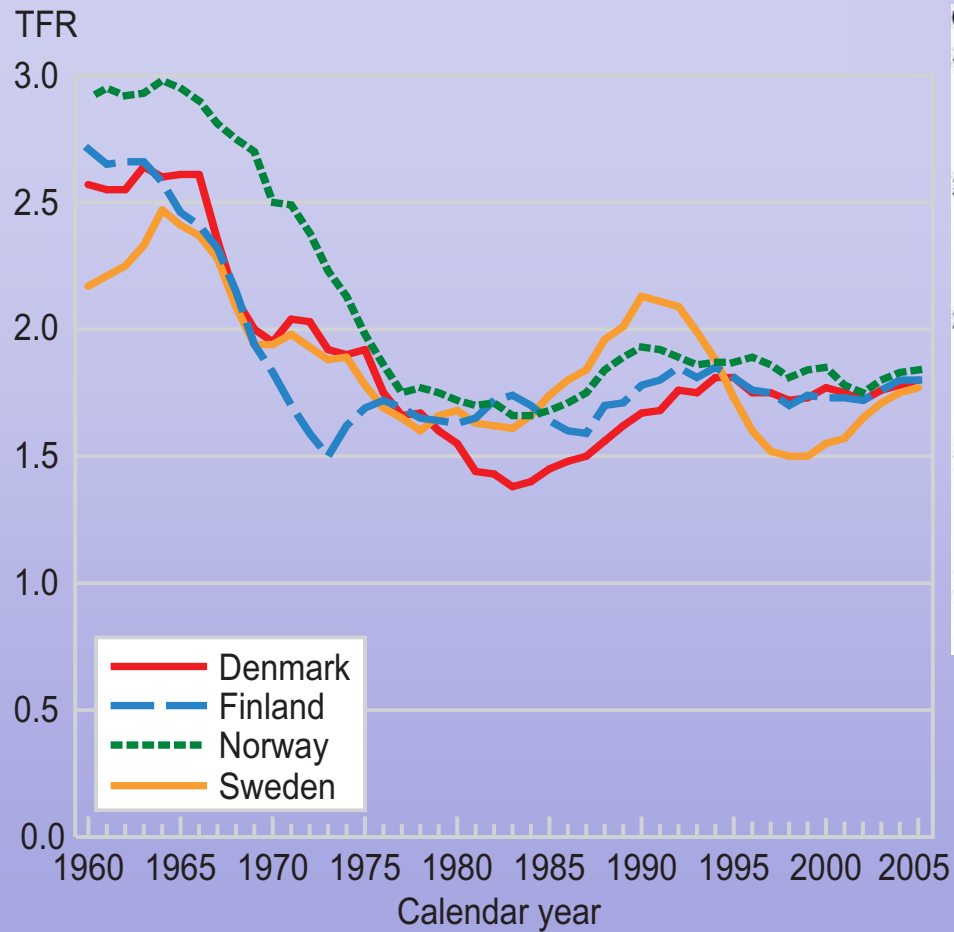

Kilde: *Befolkningens udvikling 2012. Danmarks Statistik 2013*

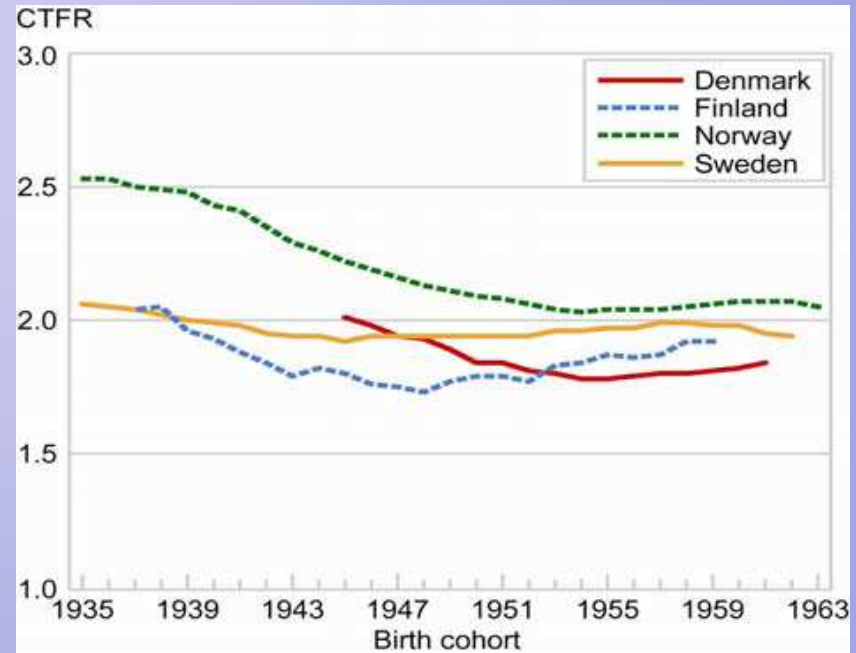
Definition

- Samlet fertilitet
 - Er et mål, der baseres på fødselsraten (pr. 1000) i hver aldersgruppe af kvinder 15-49 år, det kalenderår, hvor kvinderne fylder 15.
 - Der er altså *ikke* tale om det gennemsnitlige antal børn, som kvinder føder.
 - Men man kan kalde det en fiktiv forudsigelse af, hvor mange levendefødte børn 1000 kvinder, der fylder 15 i et givent kalenderår, vil føde gennem deres fertile alder, **hvis** de i hver aldersklasse fødte netop så mange børn som fødselsraterne angav det år, de blev 15 og ingen af kvinderne dør, før de er fyldt 50 år.

Samlet fertilitet, Norden, TFR

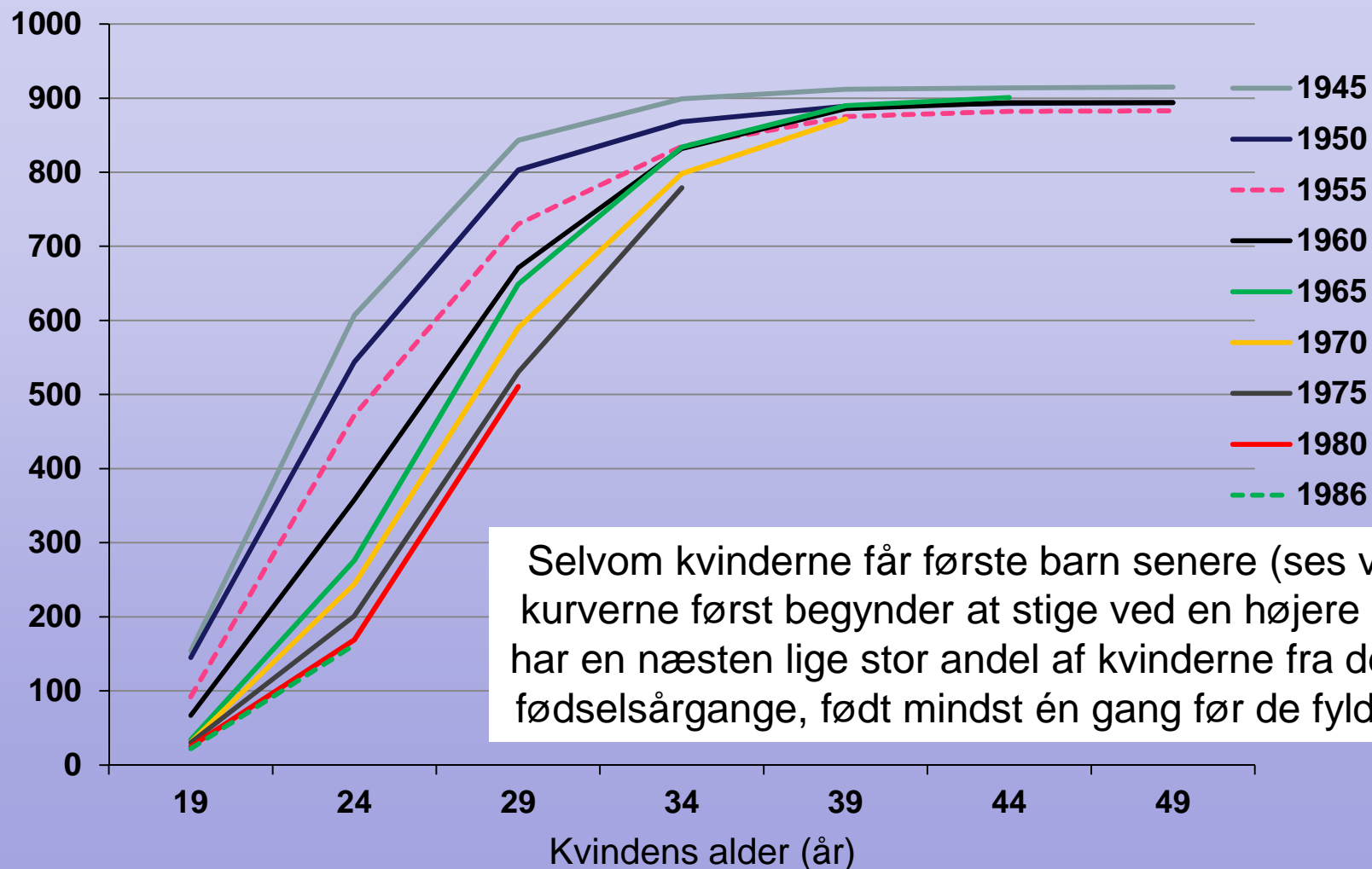

Kohortefertilitet, Norden, CTFR

Et nordisk eksempel, der viser, hvordan de store udsving i den samlede fertilitet mindskes, når man følger fødselsårgange af kvinder i registrene og ser, hvor mange levendefødte børn, de får i deres liv (kohortefertilitet). :

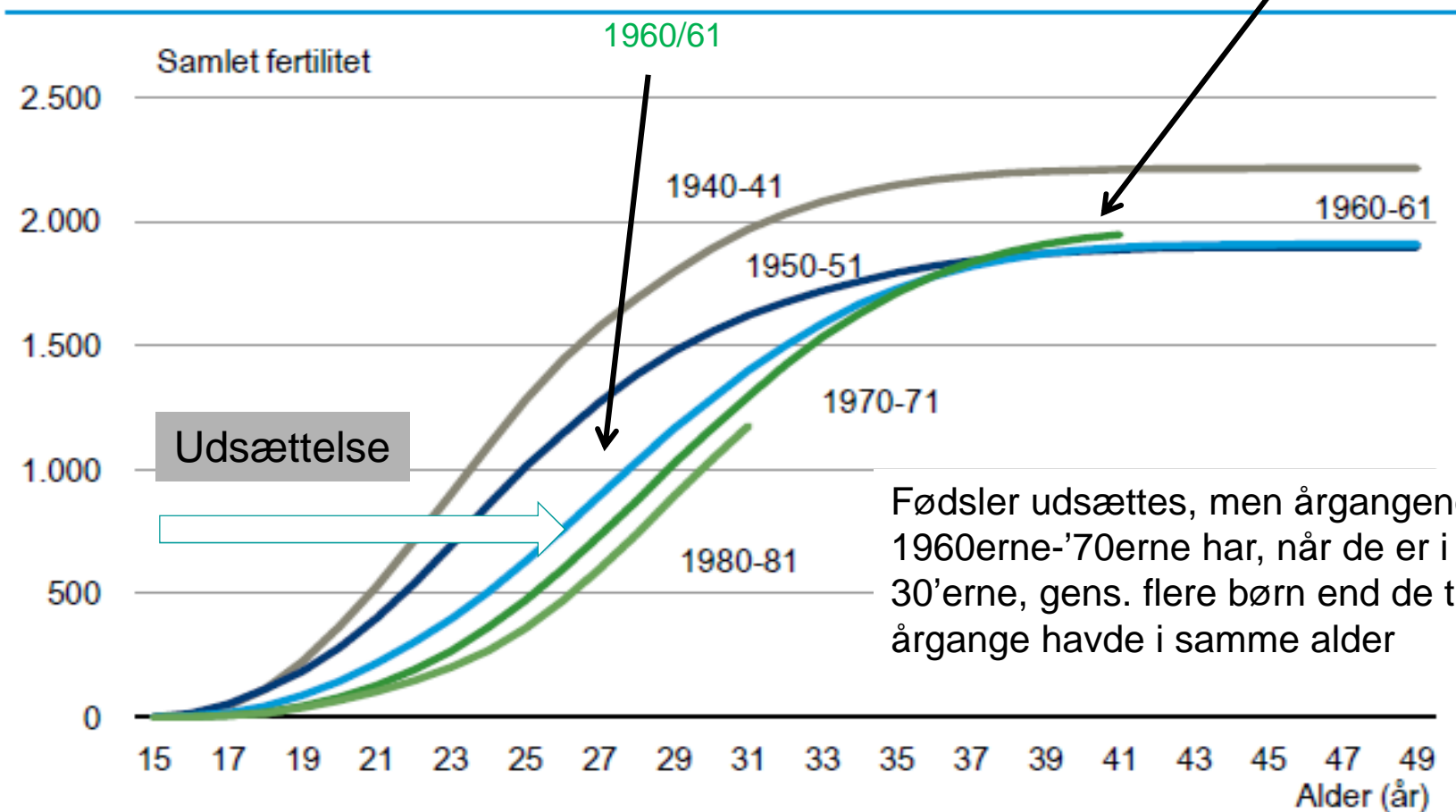
Kumuleret andel kvinder pr. 1000, med mindst 1 barn. Udvalgte fødselsårgange af kvinder. DK

Kohorte (kumuleret) fertilitet, 2012. DK

Samlet fertilitet - fordelt efter alder for udvalgte kvindegenerationer

Total fertility, by age, for selected birth cohorts of women

Kilde: Befolkningens udvikling 2012, Kbh: Danmarks Statistik 2013

Relevant litteratur

- Andersson G, Rønsen M, Knudsen LB, Lappegård T, Neyer G, Skrede K, Teschner K, Vikat A (2009). Cohort Fertility Patterns in the Nordic Countries. *Demographic Research* 2009; 20 (art 14): 313 – 52 (kan downloades)
- *Befolkningens udvikling 2012* (2013). København: Danmarks Statistik (ny kommer hvert efterår) (kan downloades)
- Knudsen LB (2012). *Introduktion til demografisk metode*. 2. oplag. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Knudsen LB & Wielandt H (1996). *På vej mod ønskebarnet*. København: Frydenlund Grafisk, 1996
- Knudsen LB (2009). Fertilitet og familiedannelse – et felt mellem valg og skæbne. *Sociologisk Arbejdsrapport* 26; 2009. Aalborg Universitet. Downloades fra:
http://sociologi.samf.aau.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Sociologiske_arbejdsrapporter/Arbpapir-26.pdf
- Knudsen LB (2012). Fertilitetsudviklingen i Danmark. I: *Fertilitet og sundhed*. Pinborg A, Schmidt L. (red.) København: Munksgård Danmark.
- Rasch V & Knudsen LB (i samme bog). Provokeret abort

*Tak for Jeres
opmærksomhed*